www.e-rara.ch

Demosthenis et Aeschinis principum Graeciae oratorum opera

Demosthenes

Basileae, [1571-]1572

Universitätsbibliothek Basel

Persistent Link: https://doi.org/10.3931/e-rara-98668

[Demosthenis Exceptio Adversus Zenothemidem, Hieronymo Wolfio interprete]

www.e-rara.ch
Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

Visual Library

καίριον. ὁ δὲ παραγράφεται, μὴ εἰσαγώγιμον εἶναι τῶν δίκων· νόμον παρεχόμενος τὸν διδόντα τοῖς ἐμπόροις τὰς δίκας εἶναι περὶ τῶν ἀθλώντων, καὶ τῶν ἀθλούντων συμβολαίων. Ζηνοθέμιδι δὲ φησι μηδὲν συμβόλαιον εἶναι πρὸς αὐτόν. καὶ ὁ μὲν ἀγών ἐστι παραγραφικός· ὁ δὲ λόγος ὡς τῆς ἀδικίας τοῦ πράγματος εἰσαγομένης, ἅπαξ εἴρηται περὶ τοῦ μὴ Ζηνοθέμιδος εἶναι τὸν σῖτον, ἀλλὰ τοῦ πρώτου, ᾧ δόξειν ἐδάνεισε τὸ ἀργύριον. ἐν γὰρ βάλεται δοκεῖν ῥήμασι τοῦ νόμου μόνον ἰσχυρίζεσθαι, κατὰ τὸ πρᾶγμα ἀδικῶν, ἀλλὰ δείκνυσιν, ὡς θαρρεῖ μὴ, καὶ τῇ ἀδικίᾳ· ἐκ περισσείας δ' αὐτῷ, καὶ παραγραφὴν ὁ νόμος δίδωσιν.

A co in iudicium adducit. Is verò exceptione vtẽs, ei actionem conuenire negat: lege nitens, quę mercatoribus actionem det de contractibus qui vel Athenas aliunde, *vel Athenis aliò referantur. Zenothemidi verò secum quicquam esse commercij negat. Ac de exceptione quidẽ agitur: Oratio verò ita instituta est, tanquam controuersia recta in forum deducta sit. Explicatur enim in ea, Zenothemidis non esse frumentum, sed Proti, cui Demon pecuniam crediderit. Non enim videri vult solo verbo legis niti, tanquam æquitati causæ diffidens: sed ostendit, se etiam rectum iudicium non pertimescere: sed ex superuacaneo exceptione, quam lex largiatur, vti.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ ΠΡΟΣ ΖΗνόθεμιν.

Ἄνδρες δικασταί, βέλομαι παραγεγραμμένος μὴ εἰσαγώγιμον εἶναι τῶν δίκων, πρῶτον νόμων παρεγράψαμεν. οἱ νόμοι κελεύουσιν, ὦ ἄνδρες δικασταί, τὰς δίκας εἶναι τοῖς ναυκλήροις καὶ τοῖς ἐμπόροις τῶν ἀθλιάζεσθαι καὶ τῶν ἀθλούντων συμβολαίων, περὶ ὧν ἂν ὦσι συγγραφαί· ἂν δέ τις παρὰ ταῦτα δικάζηται, μὴ εἰσαγώγιμον εἶναι τῶν δίκων. τούτῳ γοῦν Ζηνοθέμιδι πρὸς μὲν ἐμὲ ὅτι οὐδὲν αὐτῷ συμβόλαιον, οὐδὲ συγγραφή, καὶ αὐτὸς ὁμολογεῖ ἐν τῷ ἐγκλήματι· δανείσαι δέ φησιν ἡγεστράτῳ ναυκλήρῳ, τούτου δὲ ἀπολομένου ἐν τῷ πελάγει τὸν ναῦλον συφετερίσασθαι. τοῦτο τὸ ἔγκλημά ἐστιν. ἐκ δὲ τοῦ αὐτοῦ λόγου τῶν τε δίκων οὐκ εἰσαγώγιμον οὖσαν * μάθητε, καὶ τὴν ὄλων ἀπιστίαν καὶ πονηρίαν τούτου τοῦ ἀνθρώπου ὄψεσθε. δέομαι δ' ὑμῶν ἁπάντων, ὦ ἄνδρες δικασταί, εἴ περ ἄλλῳ τινὶ πώποτε πράγματι τὸν νοῦν προσέσχετε, καὶ τούτῳ προσέχειν. ἐκόσσεσθε γὰρ ἀνθρώπου τόλμαν καὶ πονηρίαν ὃ τ' τυγχάνων, ἃ περ ἐγὼ τὰ πεπραγμένα αὐτῷ, πρὸς ὑμᾶς * πολλάκις εἰπεῖν δυνηθῶ. οἴομαι δέ. Ζωόθεμις γὰρ ὤν τοι ὑπηρέτης ἡγεστράτου τοῦ ναυκλήρου, ὃν καὶ αὐτὸς ἔγραψεν ἐν τῷ ἐγκλήματι, ὡς ἐν τῷ πελάγει ἀπώλετο πῶς ἢ, οὐ προσέγραψεν· ἀλλ' ἐγὼ φράσω. ἀδίκημα τοιοῦτοι μετ' ἐκείνου συνεσκεύασατο χρήματα ἐν τῷ συγκύπτοντι ἐδανείζετο ὅτ' ἐκεῖνος. ὡμολόγει ἢ ἐκεῖνος μὲν πρὸς τοὺς τούτῳ δανείζοντας, εἴ τις ἔροιτο, ἐνεῖναι σῖτον ἐν τῇ νηῒ τούτῳ πλοῖον ὅτ' ἐκεῖνος· ἢ πρὸς τοὺς οὗ ἐκεῖνος, τὸν γόμον οἰκεῖον ἔχειν αὐτοῦ τοῦ νεώς. * λοιπὸν ἢ ὁ μὲν ναύκληρος, ὁ δὲ ἐμπόρος. ἐπιστεύοντο εἰκότως, ἃ περὶ ἀλλήλων ἔλεγον, λαμβάνοντες ἢ τὰ χρήματα, οἴκαδε ἀπέστελλον εἰς τὴν μασσαλίαν, καὶ οὐδὲν εἰς τὴν ναῦν εἰσέφερον. οὕτω ἢ τὴν συγγραφῶν, ὥσπερ εἰώθασιν ἅπασαι, σωθείσης τοῦ νεώς ἀποδοῦναι τὰ χρήματα, ἵνα ἀποστερήσωσιν τοὺς δανειστὰς, τὴν ναῦν καταδῦσαι ἐβουλεύσαντο. ὁ μὲν οὖν ἡγέστρατος ὡς ἀπὸ τῆς γῆς ἀπῆραν δυεῖν ἢ τριῶν ἡμερῶν πλοῦν, καταβὰς τοῦ νυκτὸς εἰς κοίλωμα ναῦν διέκοψε τοῦ πλοίου τὸ ἔδαφος. ὑποστὶ ἢ ὡς οὐδὲν εἰδώς, ἄνω μετὰ τῶν ἄλλων ἐπιβαθὲν διέτριβε. φόβῳ ἢ ἠρεμήσας κατεφαίνοντο εἰς τὸν πλοῖον, ὅτι κακόν τι ἐν τῇ κοίλῃ νηῒ γένοιτο, καὶ βοηθοῦσι κάτω. ὡς δὲ ἠλίσκετο ὁ ἡγέστρατος, καὶ δίκην δώσειν ὑπέλαβε, φεύγει καὶ ἐκδιωκόμενος ῥίπτει ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλατταν ἁμαρτῶν ἢ τοῦ λέμβου ἀπὸ τοῦ νυκτὸς οὖν, ἀπεπνίγη. ἐκεῖνος μὲν ὅτως ὥσπερ οὗ ἄξιος κακὸς κακῶς ἀπώλετο, ἃ τοῖς ἄλλοις ἐπιβουλεύσας ποιήσας, ταῦτα παθὼν αὐτός. ὑποστὶ ἢ ὁ κοινωνὸς αὐτοῦ καὶ συνεργός, τὸ μὲν πρῶτον ἀθῶος ἐν τῷ πλοίῳ ὢν τοῦ τοιούτου πράγματος ὡς οὐδὲν εἰδώς, ἀλλὰ καὶ ἐκπεπληγμένος καὶ αὐτὸς, ἐπείθετο τῷ πρωρεῖ καὶ τοῖς ναύταις εἰς τὸν λέμβον ἐκβαίνειν, καὶ ἐκλιπεῖν τὴν ναῦν

DEMOSTHENIS EXCEPTIO ADVERSVS ZENOthemidem, Hieronymo Vuolsio interprete.

*Posteaquam, Iudices, exceptione sum vsus, de non danda aduersario actione: leges primùm explicabo, secundum quas exceptionem oppo sui. Leges iubent, Iudices, actiones dari nauicularijs, & mercatoribus, in ijs contractibus, qui vel Athenas aliunde, vel Athenis aliò referantur, de quibus extent tabulæ. Quòd si quis præter hæc litem intendat: non dandam ei esse actionem. Zenothemidi autem nihil fuisse mecum negocij, nullas literas: ipse etiam in accusatione confitetur: sed se nauiculario Hegestrato mutuasse: nos, post eius in pelago interitum, pro vectura non soluisse dicit. hæc accusatio est. Vos autem ex eadem oratione tum actionem ei non esse dandam cognoscetis: tum vniuersas istius hominis insidias & improbitatem cognoscetis. Vos igitur, Iudices, oratos omnes volo, si quod vnquam negocium attentè audistis, vt & hanc causam attentè audiatis. Cognoscetis enim hominis audaciã & improbitatem haud vulgarem: si modò ego facinora illius vobis, (vti ſpero) exponere potuero. Zenothemis, minister Hegestrati nauicularij, quem & ipse in accusatione scripsit in pelago perijsse (sed quomodo perierit, non adscripsit, ego vero dicam) tale scelus cũ illo excogitauit: Pecuniam & iste & ille Syracusis mutuati sunt: ac ille quidem ad eos qui isti mutuũ dabãt, si quis rogabat, dicebat, isti multum in naui esse frumenti: iste ad eos qui illi, merces atque onus nauis illius esse proprium. Cum autem alter nauicularius, alter vector esset: non mirum fuit esse credita, quæ alter de altero affirmabat. Pecuniam aũt acceptam, domum Maſſiliã miserunt: neq; quicquam in nauim intulerunt. Sed quia tabulæ, id quod omnes solent, continebant, si nauis mansisset incolumis, pecuniam esse reddendam: in fraudem creditorum, nauem submergere statuerũt. Hegestratus igitur, cum à terra bidui aut tridui iter nauem abduxisset: noctu in * carinam descendit: & fundum nauis perforat. Iste verò vt totius rei ignarus, suprà cum cæteris vectoribus versabatur. Orto strepitu, qui in naui erant, sensere in carina mali quippiam geri, atque opitulaturi descendunt. Deprehensus Hegestratus, vt se pœnas daturum putat, fugit, fugatusque se in mare iacit: & lembum propter noctem non adeptus, suffocatur. Ille igitur sic, vti merebatur, malus malè perijt: suis ipse insidijs, quas in alios instruxerat, captus atque oppressus. Iste verò socius & adiutor primùm statim in nauigio, in ipso facinore, tanquam ignarus, sed & ipse etiam perterritus, rectori proræ & nautis suadebat, vt in lembum descenderent,*

Leges exceptionis, & narratio insignis sceleris.

Zenothemidis conatus, & impudentia, in vendicandosibi frumento.

*naui quàm celerrimè relicta: quasi nulla esset speranda salus, & nauis statim submergenda: vt, quod cogitarãt, id conficeretur, nauiq; perdita as alienum fraudarent. Quo consilio frustratus, & nostrate quodam vectore adiursato, & nautis magnas mercedes, si nauem cõseruassent, pollicito, perducta in Cephaleniam naue deorum ope immortalium in primis, deinde virtute nautarum: rursus cum Massiliensibus, Hegestrati ciuibus agebat, ne nauigium Athenas perueheretur: & se & merces esse illinc, & tam nauicularium quàm creditores esse Massilienses. Quòd vbi & ipsum non successit, & Cephaleniorum magistratus pronunciauerunt, nauem Athenas, vnde soluisset, perducendam: quem nemo omnium huc venire ausurum putaret, post tales insidias taliaq; facinora, Athenienses, is tam insigni est impudentia & audacia, vt non modò venerit, sed & nostro frumento sibi vendicato, nos insuper in ius vocarit. Quæ causa est igitur? aut qua re fretus & venit, & in ius vocauit? Ego vobis dicam, Iudices, inuitus, Iouem optimum maxtestor, & omnes deos, sed coactus. Sunt officinæ hominũ in Piræeo, improborum, qui conspirarunt: quos neque vos ignorabitis, si videatis. Horum vnum, postquam iste id agebat, ne huc perueheretur nauis, *inito consilio legatum deligimus, nõ omnino quidem ignotum illum, sed talem esse ignari: in quo, propè dixerim, æquè magnam cladem accepimus, atq; in eo, cum primum in hominum improborum commercium incidimus. Is missus à nobis est, Aristophon nomine, qui & Miccalionis negocia instruxit. Ea igitur eum omnia audiuimus præuaricatum, & isti pollicitatum esse: deniq; is dux & autor est omnium. Quæ iste auidè amplexus est. Post quã enim nauis interitu frustratus, creditoribus pecuniam reddere non potest (qui enim posset, quam nunquã imposuit?) nostra sibi vendicat, & Hegestrato se pro eo frumento fœnerasse dicit: quod is qui à nobis enauigauit, emit. creditores autem statim initiò decepti, cum videant sibi pro pecunia improbum debitorem esse reliquum, & sua se ab istis recuperaturos, ne sperandum quidem esse animaduertant, sed deceptis vobis, de nostris fortunis ea recepturos non desperent: quem in nos ista mentiri sciunt, ab eo stare sui commodi causa coguntur. Res igitur de qua suffragia feretis, in summa ita gesta est. Volo autem testibus eorum quæ dico, ad vos adductis in primis, mox & reliqua dicere. Recita ergo mihi testimonia.*

TESTIMONIA.

Vt igitur peruenit huc nauigium, cum Cephalenij, quanquam isto aduersante, pronunciassent, vt eò vnde soluisset, reduceretur: nauem qui in eam mutuarant, hic statim tenebant: frumentum autem, qui emerat: is nimirum qui pecuniam nobis debebat. Post hæc venit iste, & legatum à nobis missum Aristophontem adducens, de frumento item mouit, quòd se mutuò dedisse Hegestrato diceret. Quid ais homo, inquit Protus (nam id nomen erat frumentatori, qui nobis pecuniam debebat) Tun' Hegestrato pecuniam mutuasti, cum quo decepisti cæteros, vt mutuam sumeretis? qui quidem tibi sæpe dicebat, perituram ijs pecuniã qui credidissent? Tu igitur, qui illa audires, ipse ei credidisses? Affirmabat homo impudens. Proinde vt maximè vera dicas, subijcit eorum quidã qui aderant, tuus te socius & ciuis Hegestratus, vt apparet circũuenit: propterea que seipsum damnauit capitis, & perijt.

Quin

A ναῦν τ᾽ τάχιστα, ὡς ἀνελπίστου τ᾽ σωτηρίας ὄντος, ἐκ πα-
δυσμενοῦς τ᾽ νεὼς αὐτίκα μάλα· ἵν᾽, ὅπερ διενοήθησαν,
τοῦτο τελεσθείη, καὶ ἡ ναῦς ἀπόλοιτο, καὶ τὰ συμβόλαια ἀπο-
στερήσειεν. ἀποτυχὼν δὴ τούτου, καὶ δεῖ παρ᾽ ἡμῶν *συμπλέον-
τος ἐκανῶν ἀνθρώπων, καὶ τοῖς ναύταις, εἰ διασώσειεν τὴν ναῦν,
μισθὸς μεγάλους ἐπαγγειλαμένου, σωθείσης εἰς κεφαλλη-
νίαν τ᾽ νεὼς, διὰ τοὺς θεοὺς μάλιστά γε, εἶπε διὰ τ᾽ τῶν ναυ-
τῶν ἀρετ᾽, πάλιν μετ᾽ τῶν μισταλιωτῶν τ᾽ δὲ ἡγεμόνος πολιτ᾽,
μὴ καταπλεῖν ἀθλιώτατε τὸ πλοῖον ἐπεχείρει· λέγων, ὡς
αὐτός τε καὶ τὰ χρήματα ἐκεῖθεν ἐστι, καὶ ὁ ναύκληρος
εἴη, καὶ οἱ δεδανεικότες μισταλιῶται, ἀποτυχὼν δὴ καὶ
τούτου, καὶ τ᾽ ἀρχόντων τ᾽ ἐν τῇ κεφαλληνίᾳ γνόντων ἀφι-
κνεῖτ᾽ ναῦν καταπλεῖν ὅθεν περ ἀνήχθη· οὐ δοκῶ αὐ εἰς
ἐλθεῖν ὤετο δεῦρο τολμῆσαι, τοιαῦτά γε ἐπιβουλευμένον
καὶ πεποιηκότα τοσοῦτον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοσοῦτον ὑπερ-
βεβληκεν αἰσχύνη καὶ τόλμη, ὥστ᾽ οὐκ ἐλήλυθεμόνον,
ἀλλὰ καὶ τοσοῦτο τοῦ ἡμετέρου ἀμφισβητήσας ἡμῖν, δίκην
προσκέκληκε. τί δὴ ποτ᾽ ἐστὶ τὸ αἴτιον, καὶ τῷ ποτ᾽ ἐπηρμέ-
νος τοσοῦτο καὶ ἐλήλυθε καὶ τ᾽ δίκην εἴληχεν, ἐγὼ ὑμῖν ἐρ-
ῶ, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἀναγκαζόμενος μὰ νὴ τ᾽ διὰ τοὺς θεούς,
B ἀναγκαζόμενος δέ. ἔστιν ἐργαστήριον πονηρῶν ἀνθρώ-
πων συνεστηκότων ἐν τῷ πειραιεῖ, οὓς δοκοῦμεν ἀγνοεῖν
τε οἰδόντες. ἐκ τούτων εἷς, ἡνίκα τοῦτο ἐπράττετο ὅπως ἡ
ναῦς μὴ καταπλεύσῃ δεῦρο, πρεσβευτὴν ἐκ βουλῆς
ἣν λαμβάνομεν γνώριμον ὄντα σοί. ὅτι δὴ λῷστε
οὐκ εἰδότες, ἀτύχημα ὀλίγον ἐλάττον, εἰ οἷόν τ᾽ εἰπεῖν, ἀτυ-
χήσαντες, ἢ τὸ ἐξ ἀρχῆς πονηροῖς ἀνθρώποις συμμῖξαι,
ὅτου ὁ τεμφθεὶς ὑφ᾽ ἡμῶν, ἀριστοφῶν ὄνομα αὐτῷ,
ὃς καὶ τὰ τοῦ μικκαλίωνος πράγματα ἐσκευώρει. πάντα
μὲν οὖν ἠκούομεν ἠρμολογημένα αὐτ᾽ καὶ καταπεγγλῆ-
τα τοῦτο, καὶ ὅλως ἐστὶν ὁ πάντα πράττων οὗτος. ὁδὶ δ᾽ ἄσμε-
νος δεδεκ᾽ πάντα. ὡς γὰρ διήμαρτε τοῦ διαφθεῖραι
τὸ πλοῖον, οὐκ ἔχων ἀποδοῦναι τὰ χρήματα τοῖς δανει-
σαι, πῶς γὰρ; ἃ γε ἐξ ἀρχῆς μὴ ἐνεγκεῖν αὐτὸς τῶν
ἡμετέρων, καὶ φησὶ τῷ ἡγεμόνι τῷ ἐπὶ τούτῳ τῷ σίτῳ δε-
δανεικέναι, ὃν ὁ παρ᾽ ἡμῶν ἀπὸ πλέων ἐπρίατο. οἱ δὲ δα-
νεισταὶ ἐξ ἀρχῆς ἐξηπατημένοι, ὁρῶντες ἑαυτοῖς αὐτ᾽ τ᾽
χρημάτων ἄνθρωπον πονηρὸν χρῆσθαι, ἀλλ᾽ οὐδ᾽ ἐλπίδα
ἔχοντες ὑπὸ τούτου, ὦ δακρυοῦν ὄντων σφῶν, οὐ τ᾽ ἡμε-
τέρων ἀποληψεσθαι τὰ ἑαυτ᾽, ὃν ἴσασι ψευδόμενον πάντα
καθ᾽ ἡμῶν. τούτῳ συνδικεῖν ἀναγκάζονται καὶ συμφέρον-
C τος εἵνεκα καὶ ἑαυτ᾽. τὸ μὲν πρᾶγμα ὑπὲρ οὗ τ᾽ ψῆφον
οἴσετε, ὡς εἰπεῖν ἐν κεφαλαίῳ, τοιοῦτόν ἐστι. βούλομαι δὲ
σοῦ μάρτυρας ὧν λέγω, πρῶτον ὑμῖν παρακαλέσαι,
μετὰ ταῦτα δὴ καὶ τἄλλα διδάσκειν. καί μοι λέγε τὰς μαρ-
τυρίας. Μαρτυρίαι.

Ἐπεὶδὴ τοίνυν ἀφίκετο δεῦρο τὸ πλοῖον, γνόντων τ᾽ κε-
φαλλήνων, ἀντιπραττόντος τούτου ὅθεν ἐξέπλευσε τὸ
πλοῖον, ἐνταῦθα καὶ καταπλεῖν αὐτό, τ᾽ μὲν ναῦν οἱ ἐπὶ τῇ
νηὶ δεδανεικότες ἐνθάδε εὐθέως εἶχον τ᾽ ἦ σῖτον, ὁ ἡγεμο-
νικὸς εἶχεν· οὗτος δ᾽ ἡμῖν τὰ χρήματα ὀφείλων. μετὰ
ταῦτα οὗτος ἧκεν ἔχων τ᾽ παρ᾽ ἡμῶν πρεσβευτ᾽ πεμφθέν-
τα, τ᾽ δριστοφῶντα· καὶ ἠμφισβήτει τοῦ σίτου, φάσκων, ἡγε-
μόνι τῷ δεδανεικέναι. τί λέγεις ἄνθρωπε; οὐδέπω ὁ ἄνθρω-
πος ὁ πρῶτος (τοῦτο γὰρ οὖν τὄνομα τὸ τ᾽ σίτου εἰσπραξόντι,
τῷ τὰ χρήματ᾽ ἡμῖν ὀφείλοντι) οὐ χρήματα * δεδω-
κας ἡγεμόνι; μεθ᾽ οὗ τοὺς ἄλλους ἐξηπάτηκας, ὅπως *
δανείσοιτε καὶ σοὶ πολλάκις * λέγοντος, ὅτι τοῖς προσεμε-
νοις ἀπολεῖται τὰ χρήματα; οὐ δὴ τοῦτο ἀκούων αὐτὸς
αὐ προσήκω; ἔφη, καὶ αἰσθοῦ οὗ. ἀκοῦν εἰ καὶ τὰ μάλιστα ἀ-
ληθῆ λέγεις, τ᾽ παρόντων τὸν ὑπέλαβεν, ὁ σὸς κοινωνὸς
καὶ πολίτης ὁ ἡγεμόν. ὡς ἔοικεν, ἐξηπάτηκέ σε. καὶ
ὑπὲρ τούτων αὐτὸς αὐτῷ θανάτου μνήσας ἀπέλυσε.
καὶ

καὶ ὅτι γε ἔφη τὶς τ̃ πειρόντων, ἀπ' αὐτῶν ἔστι συνεργὸς τ̃τ-
ο ἐκείνῳ, σημεῖον ὑμῖν ἐρῶ. πρὸ μὲν τ̃ Δημοσθένη ὅτι
χειροῦσθαι τὴν ναῦν, τίθεν) * πρόσταγμα τ̃ συμπλεόντων τ̃τος
καὶ ἡγήσατο * βιβλίον συγγραφῶν. καί τοι εἰ μὲν εἰς
πίστιν δέδωκας, τί πρὸ τ̃ κακουργήματος αὐ τὰ βέ-
βαια ἐπιστῶ; εἰ δὲ ἀπιστῶν ἐτύγχανες, τί οὐχ ὥσπερ οἱ
ἄλλοι, τὰ δίκαια ἐλάμβανες ἐν τῇ γῇ; τί αὖ τὰ πολλὰ
λέγῃς; ἐῶ μὲν δὲ ὅτι πλέον ἡμῖν ταῦτα λέγουσιν,
ἀλλ' εἶχετο τ̃ σίτου. ἐξῆγεν αὐτὸ ὁ πρῶτος, καὶ ὁ κοινωνὸς
τ̃ πρώτου Φέρτατος. οὗτος δὲ οὐκ ἐξήγετο· τὸ δὲ αὖ ἔφη
Δαρρήδεων τοῦ δεόμενος ἐξαχθῆναι, εἰ μὴ αὐτὸς ἐγὼ ἐξά-
γω. μετὰ ταῦτα προκαλεῖτο ὁ πρῶτος αὐτὸς, καὶ ἡμεῖς ὅτι
τὸ δρχῶ τ̃ τ̃ συρακουσίων. κἂν μὲν ἐωνημένος τ̃ σῖ-
τον ἐκεῖνος φαίνῃ, καὶ τὰ τέλη κείμενα ἐκείνου, καὶ τὰς
ἡμᾶς ὁ Δαλύων ἐκεῖνος· τοῦτον πονηρὸν ὄντα ἀξιοῦμεν
ζημιοῦσθαι· εἰ δὲ μὴ, καὶ τὸ Δάφορα ἀπολαβεῖν, καὶ πάλαν-
τον προσλαβεῖν, καὶ τοῦ σίτου ἀφιστάμεθα. ταῦτ' ἐκείνου
προκαλουμένου καὶ λέγοντος, * ἐ ἡμῶν, οὐδὲν ἐῶ πλέον,
ἀλλ' ἐῶ αἵρεσις, ἢ τοῦτον ἐξάγειν, ἢ ἀπολωλεκέναι σω-
θέντα πρότερον τὰ ἡμέτερ αὐτ. ὁ μὲν αὖ πρῶτος διεμαρ
τύρετο ἐξάγειν, * βεβαίων, ἀναπλεῖν ἐθέλειν εἰς τ̃ σικε-
λίαν. εἰ δὲ αὖ θέλοντος αὐτοῦ πρόσομεν ἡμεῖς τοῦτῳ τ̃
σῖτον, οὐδὲν αὐτῷ μέλει. καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, καὶ ὅτ'
αὐ ἐξαχθῆναι ἔφη εἰ μὴ ὑπ' ἐμοῦ, ὅτε ἀ προκαλεῖτο
τοῦ δὲ ἀναπλεῖν ἐδέχετο, ἐν, τε τῷ πλοίῳ τ̃ συγγρα-
φῶν ἔθετο. λέγε τὰς μαρτυρίας.

Μαρτυρίαι.

Ἐπειδὴ πίνω ὅτ' ἐξάγεσθαι * ἤθελεν ὑπὸ τοῦ πρώτου,
ὅτ' εἰς τ̃ σικελίαν ἀναπλεῖν ὅτι τὰ δίκαια, προοιδῶς
τε ἅπαντα ἐφαίνετο ἃ ὁ ἡγήσατος ἐκακούργει· λοιπὸν
ἐῶ ἡμῖν τοῖς ἐνθάδε πεποιημένοις τὸ συμβόλαιον, παρε-
λήφοσι τ̃ σῖτον τοῦδε δικαίως ἐκεῖ πορισμένου,
ἐξάγειν δ' τον. τί γὰρ ἂν καὶ ἄλλο ἐποιοῦμεν; ὅπου γὰρ τοῦτό γε
οὐδεὶς ἡμῶν τ̃ κοινωνῶν ὑπελάμβανεν, ὡς ὑμεῖς γνω-
σθέντ' ποτ', εἶναι τοῦτο τ̃ σῖτον, ὃν καταλιπεῖν ὅτος ἐπέ-
δει τοὺς ναύτας, ὅπως ἀπόλοιτο, τ̃ πλοίου καταδυόντος·
ὃ ἐ μέγιστόν ἐστι σημεῖον τοῦ μηδὲν προσήκειν αὐτῷ. τίς
γὰρ ἂν τ ἑαυτοῦ σῖτον ἔπειδε προέσθαι τοῦ σώζειν βουλο-
μένου; ἢ τίς οὐκ ἂν ἔπλευ δεξάμενος τ̃ πρόκλησιν εἰς
τ̃ σικελίαν, ὃ ἐῶ ἐλέγξαι καθαρῶς; καὶ μὴν οὐδὲ τοῦτο ἔ-
μελλον ὑμῶν καταγνώσεσθαι, ὡς εἰσαγώγιμον τοῦτο ψη
φιεῖσθε τ̃ δίκην πρὸς τοῦτον τ̃ χρημάτων, ἃ κ̃ πολλοὺς
τρόπους ὅτος ἐπράττεν, ὅπως μὴ εἰσαγώγιμα δεῦρ' ἔσ-
τι. πρῶτον μὲν, ὅτε αὐτὰ καταλιπεῖν τοὺς ναύτας ἐπέ-
δει. εἶθ' ὅτ' ἐν κεφαλλονίᾳ μὴ δεῦρο πλεῖν τὴν ναῦν ἐ-
πράττε. πῶς γὰρ οὐκ αἰσχρὸν καὶ δεινὸν αὖ γένοιτο, εἰ
κεφαλλῆς μὲν ὅπως ἀθηναίοις σωθῇ τὰ χρήματα,
δεῦρο πλεῖν τὴν ναῦν ἔκρινον· ὑμεῖς δ', ὄντες ἀθη-
ναῖοι, τὰ τῶν πολιτῶν τοῖς καταπονοῦσι βουληθεῖ-
σι δοῦναι γοῦν; καὶ ἃ μὴ καταπλεῖν ὅλως ὅτος
δεῦρο ἔπραττε, τοῦτ' εἰσαγώγιμα τούτῳ ψηφίσα-
σθαι; μὴ δῆπου ὦ ζεῦ καὶ θεοί. λέγε δή μοι τί * ἐγράφη-
σαν.

Παραγραφή.

Λέγε δή μοι τ̃ νόμον.

Νόμος.

Ὅ μὲν πίνω ἐκ τῶν νόμων παρεγράψαμεν μὴ εἰ-
σαγώγιμον εἶναι τὴν δίκην, ἱκανῶς οἶμαι δεδεῖχθαι.
τέχνην δ' ἀκούσεσθε τοῦ σοφοῦ, τοῦ τοῦτο πάντα
συντεταχότος τοῦ ῥητοφῶντος. ὡς γὰρ ἐκ τῶν πρα-
γμάτων ἀπλῶς οὐδὲν ἐῶν δίκαιον αὐτοῖς ἐνὸν, ὑπη-
κοῦσαν τῷ πρώτῳ, καὶ πείθουσι τὸν ἄνθρωπον
* ἐνδοῦναι τὰ πράγματ' αὐτοῖς, πράττοντες μὲν ὡς
ἔοικε,

A *Quin signum etiam vobis dicam, inquit, astantiũ quidam, vnde intelligatis, istum ad omnia illi fuisse adiutorem: antequam nauem perforare cœpissent, mulctam *statuunt coram vectoribus, iste & Hegestratus: scriptis tabulis. Quòd si bona fide dederas: quamobrem ante maleficium caueri tibi volebas? Sin diffidebas: cur non in terra ius tuum vt cæteri persequebare? Quid multa dicam? nihil his verbis proficiebamus: sed frumentum iste sibi vẽdicabat. Educebat eum Protus, & Proti socius Phertatus. Iste verò educi se nolebat, seq; ab vllo eductũ iri palàm negabat, nisi ego eduxissem. Post hæc Protus eũ & nos ad magistratum Syracusanum prouocabamus, ijs conditionibus, si Protum emisse frumentum, & vectigalia illi esse inscripta, & precium illum numerasse constaret: vt iste improbitatis suæ pœnas daret. sin minus: vt & controuersum frumentum reciperet, & talentum insuper acciperet, nosq; ei frumento cederemus. Hæc offerente & pollicente illo* nihil proficiebamus: sed ea dabatur optio, vt aut istum educeremus, aut nostras merces, conseruatas, præsentes, amitteremus. Nam Protus testificabatur se educere, firmare etiam, redire velle*
B *in Siciliam. Quod cum ipse vellet: si nos isti frumentum concederemus, id sibi curæ non fore. Atque hæc à me verè dici, neque eum nisi à me educi velle asseruisse, nec quæ ei offerretur de reditu in Siciliam, conditionem accepisse: & in nauigio tabulas confecisse, vt constet, recita testimonia.*

TESTIMONIA.

Quum igitur nec educi vellet à Proto, neque ad ius adipiscendum redire in Siciliam, & omnium Hegestrati scelerum fuisse præscius videretur: reliquum erat nobis, qui hic contractum feceramus, & frumentum ab eò qui legitimè illic emerat, receperamus, istum educere. Quid enim aliud faceremus? Neq; enim hoc quisquam è nostra societate putabat, vos ei frumentum adiudicaturos, quod ipse relinquendum suaserat nautis, vt periret naui demersa: quod vel maximum signum est, id nihil ad eum attinere. Quis enim suum frumentum deserendum suaderet ijs, qui id conseruatum vellent? Quis non nauigasset, accepta conditione, in Siciliam, vbi res liquidò probari posset? Atqui nec ita de vobis existimare poteram, fore vt pronunciaretis, isti de his rebus dandam esse actionem: quæ, ne huc perueherẽ-
C *tur, ipse multis modis studuisset prohibere: primùm suadendo nautis, vt eas relinquerent: deinde in Cephalenia laborando, ne nauis huc veheretur. Quid enim fieri turpius aut iniquius queat, quàm, cum Cephaleny pronunciarint, vt Atheniensium merces incolumes essent, nauim huc peruehendam: vos qui sitis Athenienses, ea quæ ciuium sunt, ijs qui submergere conati sunt, tradere? & que iste, ne huc perueherẽtur, auertere omnino studuit, de ijs dare isti actionem? Absit ô Iupiter & dij. Recita mihi quid exceperim.*

Repetitio exceptionis, & de Proti præuaricatione narratio.

EXCEPTIO.

Recita etiam legem.

LEX.

Me igitur secundum leges exceptionem de non danda actione aduersario, opposuisse, satis opinor est ostensum. Artem autem audietis sapientis illius, instructoris horum omnium, Aristophontis. Vt enim in causa nihil sibi prorsus esse præsidij reliquum videbant: internũcijs ad Protum missis, homini persuadent vt præuaricetur, sibiq; causam tradat. quod quidem statim etiã ab initio egerunt;

egerunt,vt nos nunc cognouimus:sed persuadere non potuerunt.Protus enim,dum frumentũ huc aduectũ putabat lucro sibi fore:id retinebat: & præoptabat potius tũ ipse lucrari,tũ id præstare nobis quod æquũ esset: quàm conspiratione cum istis inita,aut eos in lucri portionem admittere,aut facere nobis iniuriã.Vt verò,cũ huc peruenisset,& hoc negocio occuparetur,laxata annona est: statim mutauit consiliũ:atq; etiam(dicetur enim apud vos Athenienses,veritas) nos creditores eũ vrgebamus infestis atq; iniquis animis, q̃ & iactura frumenti in nos redundaret & eum nobis istũ calumniatorẽ pecuniæ loco attulisse querebamur.his de causis,cum etiã natura nimirũ homo esset nõ bonus,ad istos se confert,neq; cauet,quò minus deserto vadimonio condẽnetur,tũ ab isto vocatus in iudiciũ,cum nondum conspirassent. Nã si Protum iste omisisset,statim animaduersum esset,eum nobis facere calumniã. damnari se aũt coràm ille non passus esset *vt aut pactis & conuentis illi starent, aut deserti vadimonij actionẽ in eos retorqueret. sed quorsum hæc?*Nam ea si fecit,quæ iste in accusatione scribit, non damnandus modò, sed interficiendus etiã iurè fuit Protus,mea quidẽ opinione. Nam si in malis & tẽpestate tãtũ vini hauserat,vt insano similis videretur:quod suppliciũ nõ merebatur:aut si tabulas surripuerat,clámue aperuerat? Sed vos hæc inter vos, quo pacto se habeat,transigetis.meæ aũt causæ nihil inde admisce, siue te verbis,siue factis,læsit Protus.Datur tibi actio nimirũ. nemo nostrũm prohibuit,aut nunc etiã recusat. Si verò illũ calumniatus es:parũ id curamus. At mediusfidius, è medio excesset homo? propter vos nimirũ: vt & testificationes nostras desereret,& nunc vos quicquid erit libitũ,in eum dicatis.Nisi enim propter vos ab eo desertũ esset vadimoniũ:simul eum & citasses,& apud Polemarchum sponsione obligasses. Quòd si vades tibi dedisset: aut manere cogeretur,aut tu à quibus tibi satisfieret,haberes.Si non dedisset:in domiciliũ plebis iret.Nunc communicato negocio, & ipse quicquid te obstrepente nobis decesset,se redditurũ esse nobis nõ putat: & tu illum accusando,nostris te mercibus potiturũ.Cuius rei argumẽtum illud euidens est:Ego eum citabo: tu nec sponsione obligasti,neq; nunc citabis. Præterea spes etiã alia eis est vestri circumueniendi & fallendi.criminabuntur Demosthenẽ,eoq; me fretum dicent, eduxisse istum. existimant enim, quia & Orator ille sit, & celebris:probabile se crimen afferre.Mihi verò Athenienses,genere sanè cõiunctus est Demosthenes: atq; per omnes vobis adiuro deos,me vera dicturũ. Sed cum ad eũ accessissem, & vt mihi adesset,opemq; ferret,si quid posset,postularẽ: Ego, Demõ,inquit,faciã vt tu iusseris.nec enim aliud me decuerit.Sed tamen & tui & mei est habenda ratio. Mihi vsuuenit,ex quo de republica conciones habere cæpi,vt ad nullam vnquã priuatã causam accesserim: sed in ipsa etiam administratione reipublicæ talia declinarim.*

Se non litigare Demosthene fretum.

ARGVMENTVM EXCEPTIONIS ADuersus Apaturium.

IS qui iudicium detrectat, cum priuatim commercia cum Apaturio quædã haberet,ea sustulit & trãsegit. Nunc verò propter Parmenonẽ accusatur, & de pecunia appellatur. Nã Parmeno ciuis fuerat mercatoris Apaturij, Byzãtius, sed à iudicibus actus in exiliũ: ac principiò amicitia vsus Apaturij,orto disidio,postea in iudiciũ venit, Apaturio & verberũ & dati damni die dicta:qui Parmenonem vicissim accusauit. Apaturius igitur Aristocli arbitro rẽ permissam esse dicit,qui Parmeno-

A ἔοικε, ⸋ ἐξ ἀρχῆς ἔστο (ὡς ἡμῖν νῦν φανερὸν γέγονεν) ἀδωράμενοι ᾗ πεῖσαι. ὁ γὰρ ἄνθρωπος ὁ πρῶτος, ἕως μὲν ᾤετο τὸ σῖτον κέρδος ἐλθόντα ποιήσειν, ἀνεῖχετο τούτου· καὶ μᾶλλον ἠρεῖτο αὐτός τε κερδαίνειν, καὶ ἡμῖν τὰ οἰκεῖα δοσδίδοναι, ἢ κατακοινωνήσας τούτοις, τὸ μὲν ὠφελείας τούτους ποιήσειν μερίτας, ἡμᾶς δ' ἀδικήσειν. ὡς δ' δεῦρο ἤκουσι ⸋ αὖθις, καὶ πεῖ ταῦτα πραγματευομένου ἐπανῆκεν ὁ σῖτος, ἀλλὰ θᾶττον ἔλαβε γνώμην καὶ ἅμα (εἰρήσεται γὰρ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πρὸς ὑμᾶς ἡ ἀλήθεια) καὶ ἡμεῖς οἱ δεδανεικότες προσεκρούομεν αὐτῷ, καὶ πικρῶς εἰχομεν, τό τε ζημίας ἐφ' ἡμᾶς ἰέναι τὸ πεῖ τὸν σῖτον, καὶ συκοφαντῶν αὐτὸ χρημάτων αἰτιώμενοι ἔστον ἡμῖν κεκομικέναι. ἐκ τούτων δὲ φύσει χρηστὸς ὢν ἄνθρωπος δηλονότι, ὅτι τούτους * ἀποκλίνει· καὶ συγχωρεῖ τὸ δίκαιον ἔρημον ὄφλειν, καὶ ὅτι ⸋ αὐτῷ λαγχάνει τόπῳ, ὅτε ὅπῃ τοῦτο ἐφρόνουν. εἰ μὲν γὰρ ἀφῆκε τὸ πρῶτον, ἐξῆν λεγκτὸ αὖθις θᾶττον ἡμᾶς συκοφαντεῖν. ὄφλειν δὲ παρὼν ἐκεῖνος ⸋ ἀσυνεχώρει· εἰ δὲ μὴ αὐτῷ ποιοῦσιν ἀνωμολογήκασιν· εἰ δὲ μὴ, τὸ ἔρημον ἀντιλάχοι. ἀλλὰ τί ταῦτα; εἰ μὲν γὰρ ἀγεγράφειν ὅτι ⸋ εἰς τὸ ἔγκλημα ἐποίει, οὐκ ὄφλοι αὖθις δίκαιος, ἀλλ' ἀποθανεῖν ὁ πρῶτος ἔμοιγε

B δοκεῖ. εἰ γὰρ ἐν κακοῖς καὶ χειμῶνι τοσοῦτον οἶνον ἔπινεν, ὥστε ὅμοιον εἶναι μανίᾳ· τί ἂν ἄξιος εἴη παθεῖν, ἢ εἰ γράμματ' ἔκλεπτεν, ἢ ἀπανέῳγε; ἀλλὰ ταῦτα μὲν πρὸς ἑαυτοὺς ὑμεῖς ὅπως ποτὲ ἔχει διακρινεῖσθε. τῇ δ' ἐμῇ δίκῃ μηδὲν σκεύνης πρόσεστι, εἴ τι σε ἠδίκησεν ὁ πρῶτος, ἢ λέγων, ἢ ποιῶν. ἔχεις ὡς ἔοικε, δίκαιον. ἀδεὶς ἡμῶν ἐκώλυσεν, οὐδὲ νῦν παραιτεῖται. εἰ δὲ συκοφαντοῦμεν, καὶ πρεσβεύομεθα. νὴ δία, ἀλλ' ἐκποδὼν ἐστὶν ἄνθρωπος; Δι' ὅ γε ὑμᾶς, ἵνα τάς τε μαρτυρίας τὰς ἡμετέρας λίπῃ, ⸋ νῦν ὑμεῖς, ὅ, τι ἂν βούλησθε, λέγητε κατ' αὐτοῦ. εἰ μὴ γὰρ δι' ὑμῶν ἔρημος ἐγίγνετο ἡ δίκη, ἅμα ἂν αὐτὸς προσεκάλει καὶ κατηγόρει πρὸς τὸν πολέμαρχον. καὶ εἰ μὴ κατέθησέν σοι τοῦ ἐγγυητὰς, μένειν ἠναγκάζετ' ἄν, ἢ σὺ παρὼν λήψῃ δίκαιον ἐτοίμους ἔχεις· εἰ δὲ μὴ κατέθησεν, ἀς τὸ οἴκημα ἀν ἤει. νῦν δὲ κοινωσάμενοι τὸ πρᾶγμα, ὁ μὲν Δι' σοῦ τὸ γεγονὸς * σύδειαν οὐκ ἀποδώσειν ἡμῖν οἴεται. σὺ δ' ἐκείνου κατηγορῶν τὸ ἡμέτερον κέρδος γεγενῆσθαι. τιμήσεσθον δὲ· ἐγὼ μὲν γὰρ αὐτὸν κλήσω· σὺ δ' οὔπω κατηγόρησας, ὅτε νῦν κλήσῃς. ἔτι τοίνυν ἑτέραις ἐλπίσι εἰσὶν αὐτοῖς οἱ συκοφαντεῖν καὶ φενακίζειν ὑμᾶς· ἀπάσαις

C δημοσθένει, καὶ ἐκείνῳ ἐμὲ πιστεύουσι φήσουσιν ἐξαγγεῖν τοῦτο νῦν, ὑπολαμβάνοντες, τῷ ῥήτορα καὶ γνώριμον εἶναι ἐκείνου, πιθανὸν ἔχειν τὴν αἰτίαν. ἐμοί δ' ἐστὶν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, δημοσθένης οἰκεῖος· γίγνεται δὲ πάντας ὑμῖν ὀμνύμι τοὺς θεοὺς, ἢ μὲν ἐρεῖν τἀληθῆ. προσελθόντος δ' αὐτῷ μου, καὶ παρεῖναι βοηθεῖν ἀξιοῦντος εἰ μὴ ἔχοι· δόμων, ἔφη, ἐγὼ ποιήσω μέν, ὡς αὐ σὺ κελεύεις· καὶ γὰρ αὐδ' νὸν εἴη· δεῖ μέν τοι καὶ τὸ σαυτοῦ καὶ τοῦμὸν λογίσασθαι. ἐμοὶ συμβέβηκεν, ἀφ' οὗ πεῖ τὰ κοινὰ λέγειν ἠρξάμην, μηδὲν πρὸς σὺ πρᾶγμα ἴδιον προσεληλυθέναι. ἀλλὰ καὶ τὰ πολιτείας αὐτὰ τοιαῦτα ἐξέφηκα.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣ ΑΠΑΤΟΥΡΙΟΝ ΠΑΡΑΓΡΑΦΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ.

ΠΑραγραφόμενος τὴν δίκην, ἰδίᾳ μέν τινα συμβόλαια πρὸς ἀπατούριον ἔχων, ἃ φησὶν ἐπ' ἐκείνοις, καὶ ἀπαγαγὼν ἐποιήσατο. νῦν δὲ ὑπὲρ παρμένοντος ἐγκαλεῖται, καὶ ἀπαιτεῖται χρήματα. ὁ γὰρ παρμένων πολίτης μὲν ὢν τοῦ ἐμπορεύεσθαι ἀπατούριον βυζάντιος, φυγὼν δὲ ἐκ τῆς πατρίδος κατεδεδίκασται. φίλος δὲ κατ' ἀρχὰς τῷ ἀπατουρίῳ χρώμενος, ὕστερον προσκρούσας εἰς δίκας ἦλθε. καὶ ἐδίωκε τὴν ἀπατούριον πληγῶν τε καὶ βλάβης. κἀκεῖνος ἀδίκει τὸν παρμένοντα δίκῃ αὐτέλαχεν. ὁ μὲν οὖν ἀπατούριος ἐν διαίτῃ τὸ πρᾶγμα ὑπεδέξατο φησὶν ἀριστοκλῆς. κἀκεῖνος κατηγόρει τοῦ παρμένο-